

Investigating the effect of national identity on lifestyle in Bojnourd

This research examines the effect of national identity on lifestyle in the city of Bojnourd for the citizens of Bojnourd using a correlational and applied method. The sample size was 380 people by cluster random sampling method. Smart statistical software and structural equations were used to analyze the data. The hypotheses were tested by calculating Pearson correlation coefficient and modeling structural equations with a partial least squares approach.

The results of the research showed; Average lifestyle; National identity is average. Also, the correlation between national identity and lifestyle variables is equal to 0.29 and 0.338. The value of Cronbach's alpha coefficients and combined reliability for all variables in the study is more than 0.7. On the other hand, the results show that national identity affects the lifestyle of citizens in Bojnourd. The awareness of national identity affects the lifestyle in the city of Bojnourd. The dimension of national identity affects the lifestyle in the city of Bojnourd. Then the commitment of national identity affects the lifestyle in the city of Bojnourd.

Keywords: National Identity; Lifestyle and citizens of Bojnourd

بررسی تأثیر هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد

فاطمه شاد^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۱۰

علیرضا اسماعیلی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۰۷

عیسی حسن زاده^۳

چکیده

این تحقیق به روش همبستگی و از نوع کاربردی به بررسی تأثیر هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد در مورد شهروندان بجنوردی می‌پردازد. حجم نمونه تحقیق به روش تصادفی خوشه‌ای به تعداد ۳۸۰ نفر بود. برای تحلیلی داده‌ها از نرم افزار آماری و معادلات ساختاری اسمارت استفاده شد. آزمون فرضیه‌ها از طریق محاسبه ضریب همبستگی پیرسون و مدلسازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی^۱ بود. نتایج تحقیق نشان داد؛ میانگین سبک زندگی؛ هویت ملی در حد متوسط می‌باشد. همچنین میزان همبستگی بین هویت ملی با متغیر سبک زندگی برابر با ۰٫۲۹ و ۰٫۳۳۸ است. مقدار ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمامی متغیرهای موجود در پژوهش بیشتر از ۰٫۷ مورد قبول می‌باشد. از سوی دیگر نتایج نشان می‌دهد هویت ملی بر سبک زندگی شهروندان در شهر بجنورد تأثیر دارد. بعد آگاهی هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تأثیر دارد. بعد تعلق هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تأثیر دارد. بعد تعهد هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تأثیر دارد.

کلیدواژه‌ها: هویت ملی؛ سبک زندگی و شهروندان بجنوردی

^۱دانش آموخته گروه جامعه‌شناسی، واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزاد شهر، ایران.

^۲استاد یار گروه جامعه‌شناسی واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران، نویسنده مسئول.

^۳استاد یار گروه جامعه‌شناسی واحد آزاد شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزاد شهر، ایران.

مقدمه

تغییرات فرهنگی امروزه متأثر از عصر جهانی شدن فرهنگ‌ها و تعاملات فرهنگی جوامع با یکدیگر است. امروزه آنچه محرز گردیده ارتباط متقابل بین ابعاد هویت با مؤلفه‌های سبک زندگی افراد در جامعه هست. شناختی که افراد از موقعیت‌های مهم خود در جامعه کسب می‌کند برای معرفی خود می‌تواند به شکلی سبک‌های زندگی جدیدی را برای افراد ایجاد نماید. تغییر ساختار هویتی در جامعه می‌تواند سبک‌های سنتی را دچار تغییر نماید و شهروندان را به سمت سبک‌های نو یا مدرن رهنمود سازد. شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی امروزی بانفوذ در درون فرهنگ ملی در حقیقت زمینه بروز فرهنگ‌های جدید را ساخته و ارزش‌ها و هنجارهای امروزی را از هویت‌های مدرن به ارمغان آورده است (افشار کهن و رضایی، ۱۳۹۵: ۱۵۸-۱۵۹). یکی از ضرورت‌های این پژوهش از آنجا ناشی می‌شود که تغییراتی که در سبک زندگی افراد ایجاد می‌شود، موجب ازهم‌گسیختگی انسجام سنتی، استحاله تعلقات و وفاداری‌های نسبتاً پایدار، سست شدن هویت‌های منسجم، فردی شدن، افزایش شکاف‌های اجتماعی، رواج مصرف‌گرایی، ازهم‌پاشیدگی شبکه‌های سنتی و درنهایت بحران هویت فردی و اجتماعی افراد می‌شود (اله دادی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۷۸). آنچه مسلم است؛ این است که سبک زندگی و هویت ملی ارتباط دوسویه‌ای باهم دارند، به این معنا که هم سبک زندگی بر هویت ملی اثر تعیین‌کننده‌ای دارد و هم هویت ملی بر سبک زندگی اثرگذار است؛ اما آنچه در این پژوهش مدنظر است، تأثیرات هویت ملی بر سبک زندگی است. پیش‌فرض نظری این پژوهش این است که تغییراتی که سبک زندگی به وجود آورده است مانند قریحه، ذائقه، نگرش، انگیزه‌های مصرف، مدیریت بدن، مد؛ نظام فکری افراد را تحت تأثیر قرار داده است. عوامل متعددی بر سبک‌های زندگی افراد مؤثر هست که در مورد تغییرات سبک‌های زندگی در شهر بجنورد با توجه به تنوع قومی به‌نوعی تحت تأثیر تغییرات هویتی در دنیای مدرن امروزی بیشتر اثرگذار هست.

آنچه در نظریه بوردیو در مورد سبک زندگی آمده است آن را شامل اعمال طبقه‌بندی‌شده و طبقه‌بندی‌کننده‌ی فرد در عرصه‌هایی چون تقسیم ساعات شبانه‌روز، نوع تفریحات و ورزش، شیوه‌های معاشرت، وسایل و اثاثیه مورد استفاده و مسکن، آداب سخن گفتن و راه رفتن می‌داند و در واقع عینیت یافته و تجسم‌یافته ترجیحات افراد می‌خواند (همان: ۱۷۹). از آنجا که برای مفهوم هویت ملی؛ کشورهایی که قبلاً به‌عنوان واحدهای سیاسی و جغرافیایی ظهور کرده بودند، توضیح دهد. به این ترتیب، این ملت به‌عنوان کلیت افرادی که در مرزهای آن دولت زندگی می‌کنند تعریف شده و مطابق قوانین آن است. در واقع، در برداشت مدنی از ناسیونالیسم، ملت و شهروندی یکسان در نظر گرفته می‌شوند. از سوی دیگر؛ هرמידاس باوند معتقد است؛ افراد ممکن است بر اساس سبک هویت‌یابی خویش، بر مبنای خلاقیت فردی و کاوش فعالانه و خلاقانه به شناخت و پاسخ به پرسش‌هایی درباره خود، گذشته، کیفیت، زمان، تعلق، خاستگاه اصولی و دائم وی، حوزه تمدنی، جایگاه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و ارزش‌های ملهم از هویت تاریخی خود اقدام کنند و مرزهای هویتی خود را بر سازند و نسبت به این مرزها احساس تعلق، تکلیف و تعهد نمایند (محرابی کوشکی و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۴).

حال با شناخت ابعاد سبک‌های زندگی در مورد جامعه نسبتاً سنتی و قومی شهر بجنورد می‌توان به دقت در مورد اثرات پیرامونی و عوامل موثر بر این سبک‌های زندگی موجود پیدا نمود و ملاحظات را در باب فرهنگ اصیل و قومی منطقه در نظر گرفت. اهمیت یافتن مفهوم فرهنگ از یک‌سو و چرخشی که در گفتمان علوم اجتماعی هم‌زمان به کثرت ارجاع امور اجتماعی به فرهنگ از دیگر سو، صورت گرفت، هویت و مسائل مربوط بدن و هم‌چنین سبک زندگی انسان را به‌مثابه محل تجلی فرهنگ شایان توجه قرار داد و پژوهشگرانی را ترغیب کرد تا هویت را به‌مثابه امری راهبردی در شئون مختلف گستره زندگی مورد مطالعه قرار دهند. امروزه آنچه هم‌چنان مورد توجه قرار دارد چالش‌هایی است که هویت به‌مثابه امر مدام در حال شدن به‌ویژه در سبک زندگی با آن مواجه است. هویت در مقام مفهومی چند سطحی از یک‌سو با خاصیت انسجام‌دهندگی و از سوی دیگر، در نقطه مقابل خود، با خاصیت ضد انسجامی می‌تواند عرصه تاخت‌وتاز مناقشات مختلف بنیادگرایانه و تحول‌خواهان باشد؛ اما آنچه در بیانی دیگر اهمیت پرداختن به هویت را به‌ضرورت بدل می‌کند این است که هویت در قرابت با فرهنگ به یک مسئله تبدیل شده است؛ از سوی دیگر، هویت به‌مثابه امری شونده که می‌تواند سرعت، جهت، غایت‌ها حرکت یک جامعه را تعیین کند در رأس مسائل توسعه‌ای به‌ویژه توسعه فرهنگی قرار گرفته است: هویت از آنجاکه امکان پیش‌دستی در مدیریت تغییرات نرم را به دولت‌ها می‌دهد همچنین، می‌تواند سبب ایجاد بحران‌های هویتی، استمرار مشروعیت سیاسی، دوام و تزلزل عناصر مشترک اجتماعی - فرهنگی که مقوم هویت است گردد؛ بر این اساس، هویت هم در عرصه اجتماعی و هم در عرصه سیاسی محل تأملی خاص شده است.

• مبانی نظری

سبک زندگی

سبک زندگی به‌عنوان یک متغیر پایه و کاربردی دارای تعاریف متعددی از نظر صاحب‌نظران و همچنین در فرهنگ‌نامه‌ها هست. به‌طور مثال در یک تعریف کلی، فرهنگ آکسفورد سبک زندگی را این‌گونه تعریف می‌نماید: «سبک زندگی عبارت است از راه‌های گوناگون زندگی فرد یا گروه در یک جامعه». فرهنگ لانه من، نیز سبک زندگی را «راه یا سبکی برای زیستن» می‌داند (نویدنیان، ۱۳۹۳: ۳۵۸). سبک زندگی هدف فرد، خودپنداره، احساس‌های فرد نسبت به دیگران و نگرش فرد نسبت به دنیا را شامل می‌شود (فیست و فیست، ۱۳۹۴: ۹۷). برداشت گیدنز از مقوله سبک زندگی عبارت است از: «تلاش برای شناخت مجموعه منظمی از رفتارها یا الگویی از کنش‌ها که افراد آن‌ها را انتخاب کرده و کنش‌های آن‌ها در زندگی روزمره به واسطه آن‌ها هدایت می‌شود» (خوشنویس، ۱۳۸۸: ۷۶).

مک ولیون رویکرد از سه سبک زندگی که منحصر به یکدیگر مرتبط هستند را به فردی، اجتماعی و سبک زندگی تقسیم کرده است؛ به عقیده آن‌ها با اینکه امروزه سبک زندگی بر سبک اجتماعی مسلط شده است می‌توان باز هم شاهد حضور هر سه نوع سبک در کنار یکدیگر بود؛ و حتی در عمل آن‌ها را به یکدیگر ترکیب کرد؛

سبک فردی؛ این سبک بر تفاوت‌های فردی تأکید دارد گرچه شیوه‌هایی که افراد به وسیله آن‌ها صحبت می‌کنند می‌نویسند و مکمل می‌کنند تا حد زیادی متأثر از اجتماع است اما برای تک تک مجالی وجود دارد که کارهایشان را به روش خاص خود انجام دهند. این سبک شاید قدیمی‌ترین نوع سبک است. دست‌خط نمونه خوبی از سبک فردی است یا اینکه در اجتماع ود رمدارس

آموخته می شود اما خط هر کسی قابل تشخیص است چرا که این سبک یک سبک فردی است. در حقیقت سبک فردی نشان شناسایی و نوعی اثر انگشت است.

سبک اجتماعی؛ ایده سبک اجتماعی بر اجتماعی بودن سبک تاکید دارد در این سبک موقعیت اجتماعی افراد از طبقه، جنسیت، سن، روابط اجتماعی گرفته تا کارهای اجتماعی و نقش هایی که بازی می کنند را بیان می کند. در این سبک ها عامل انگیزش عوامل بیرونی بوده است و به وسیله عوامل اجتماعی خارج از کنش افراد تعیین می شود. در سبک زندگی؛ سبک فردی و اجتماعی با یکدیگر ترکیب می شود. سبک زندگی از یک سو اجتماعی است چرا که گروه های اجتماعی را حتی اگر به لحاظ جغرافیایی توسعه یافته است و علاوه بر آن سبک فردی را شامل می شود چرا که بر رفتارها و نگرش های این گروه ها تاکید دارد. مشخصه این گروه ها موقعیت اجتماعی ثابت یا فعالیت های نسبتا ثابت نیست بلکه رفتارهای مصرفی مشترک با الگوهای مشترک و نگرش های مشترک به موضوعات اجتماعی می باشد (حاجیانی، ۱۳۹۳: ۵۴).

تعاریف هویت ملی

کاربرد مفهوم «هویت ملی» در مورد ایران مشکلی دارد که بدون توجه به آن ممکن است به نتیجه گیری های نادرست برسیم و آن وجوه تشابه و تمایز میان مفهوم تاریخی «هویت ایرانی» و مفهوم تازه هویت ملی ایرانی است. هویت ملی متشکل از دو واژه «ملی» و «هویت» است. ملی اشاره به چهارچوب کشور و سلح ملی دارد و هویت در علوم انسانی و اجتماعی دلالت به پاسخ این سوال دارد که هر فردی خود را چگونه تعریف می کند.

هویت ملی اولین شکل بندی هویت قابل حصول برای هر فرد است. مبتنی بر این دید هویت ملی شالوده اصلی و مقدم بر سایر هویت هاست، چرا که از طریق همین هویت است که می توان از هویت های دیگر مطلع شد. هویت ملی به عنوان پدیده ای سیاسی و اجتماعی، نوزاد عصر جدید است که ابتدا در اروپا پیدا شد و آنگاه در اواخر قرن نوزدهم به مشرق زمین و سرزمین های دیگر راه یافت. هویت ملی به عنوان مفهومی علمی، از ساخته های تازه علوم اجتماعی است که از نیمه دوم قرن کنونی به جای مفهوم «خلق و خوی ملی» که از مفاهیم عصر رمانتیک بود، در حال رواج گرفتن است. هویت ملی بدین مفهوم زمانی پدید آمد که ملت به معنای امروزی شکل گرفت (ربانی، ۱۳۸۲: ۴۵). اگر هویت را احساس تمایز و تداوم داشتن بدانیم، به ساده ترین صورت، می توان هویت ملی را نوعی احساس تعلق به ملتی خاص دانست، ملتی که نمادها، سنتها، مکانهای مقدس، آداب و رسوم، قهرمانان، تاریخ، فرهنگ و سرزمین معینی دارد. هویت ملی عبارت است از؛ احساس تعلق به گروهی از انسانها بواسطه اشتراک داشتن در برخی عناصر فرهنگی و شبه فرهنگی. (عباس زاده، ۱۳۸۶: ۱۳۶).

ابعاد و عناصر سازنده هویت ملی

می توان مهم ترین ابعاد هویت ملی را بعد اجتماعی، تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، دینی، فرهنگی، زبان و ادبیات دانست. هر یک از این ابعاد در تکوین و تشخیص هویت ملی، اهمیت خاص خود را دارد. بعد اجتماعی نشان دهنده تعلق شخص به یک محیط اجتماعی خاص است که محدوده هویت اجتماعی او را شکل می دهد. بعد تاریخی عبارتست از؛ آگاهی مشترک افراد یک جامعه از گذشته تاریخی و احساس دلبستگی به آن و لذا احساس هویت تاریخی و هم تاریخ پنداری، پیوند دهنده نسل های مختلف به یکدیگر است که مانع جدا شدن یک نسل از تاریخ اش می شود در حالی که هویت ملی هر ملت در درجه نخست زائیده محیط

جغرافیایی آن ملت است؛ زیرا محیط جغرافیایی تبلور فیزیکی، عینی و ملموس و مشهود هویت ملی به حساب می آید (مسعودیان، ۱۳۹۳: ۳۹). افراد در دنیای مدرنیته دیگر برای برقراری ارتباط با دیگران که یکی از زمینه‌های اصلی و مهم شکل‌دهنده هویت است، مجبور به محدود بودن در مکان نیستند و به کمک فناوری‌های ارتباطی برای ارتباط با دیگران می‌توانند، از مکان خودشان به راحتی جدا شوند. به‌طور کلی این مسئله موجب تسهیل ارتباطات افراد می‌شود و به این ترتیب افراد با منابع هویت‌یابی بی‌شماری روبه‌رو هستند و هویت‌یابی، شکل غیر محلی و جهانی پیدا می‌کند (گیدنز، ۱۳۸۴: ۲۵).

نظریه گیدنز

نظریه ساخت یابی آنتونی گیدنز به نوعی تلفیق بین تعامل‌گرایی و ساختارگرایی است. گیدنز برای تلفیق ساختار و کنش، مفهوم ساخت یابی را وضع کرده است. هدف گیدنز، تلفیق و سازگاری بین ساختار نهادی و عاملیت فردی در قالب یک الگوی ترکیبی نظریه اجتماعی است. او استدلال می‌کند که کنش‌های روزمره مانند خرید کردن، به مدرسه رفتن و غیره هم تولید (زاینده) و هم بازتولید (زاینده) ساختارهای اجتماعی است. طبق نظریه ساخت یابی، عامل انسانی و ساخت در ارتباط با یکدیگر قرار می‌گیرند؛ تکرار رفتارهای افراد، ساختارها را بازتولید می‌کند و به واسطه همین بازتولید ساختارها از سوی کنش انسانی، ساختارها برای کنش انسان‌ها محدودیت ایجاد می‌کنند. ساختار اجتماعی عمدتاً ناشی از فعالیت‌های روزمره افراد و تبعیت از قاعده است و ساختار به آن قواعدی برمی‌گردد که در چنین کنشی نهفته است (کرایب، ۱۳۸۸: ۱۴۴).

گیدنز حیات اجتماعی را نه مجموعه‌ای از کنش‌های فردی و نه مجموعه‌ای از ساختارهای اجتماعی، بلکه به مثابه فرایندی تعریف می‌کند که مفهوم کلیدی آن، عمل اجتماعی است و دارای دو جنبه «عاملیت» و «ساختار» ساخته است. به عبارتی، ساختارهای اجتماعی هم واسطه کنش اند یا کنش را ممکن می‌سازند و هم خود بوسیله کنش اجتماعی بازتولید می‌شوند (سیدمن، ۱۳۸۸: ۱۹۱).

براساس نظریه ساخت یابی گیدنز می‌توان استنباط کرد که شبکه‌های اجتماعی مجازی محصول و مخلوق کنش معنادار آدمیان است و افراد چنین محیطی را خلق کرده‌اند، اما این محیط پس از شکل گرفتن، محدودیت‌هایی را بر عاملان اعمال می‌کنند. ساختار شبکه‌های اجتماعی اینترنتی براساس بازتولید با تکرار همان رفتار مداوم آدم‌ها دوام می‌یابد. افراد در رویارویی با شبکه‌های اجتماعی مجازی برخلاف سایر رسانه‌های متعارف، صرفاً در رده تولید کننده یا مصرف کننده قرار نمی‌گیرند، بلکه می‌توانند در صورت تمایل به طور همزمان این دو نقش را داشته باشند و در آن به تولید و بازتولید بپردازند، اما افراد در برخورد با این ساختار، میزان فعالیت و مشارکت متفاوتی دارند. در واقع با استفاده از نظریه ساخت یابی می‌توان استنباط کرد که هر چه کاربران با فعالیت بازانديشانه و مشارکت جویانه در شبکه‌های اجتماعی حضور یابند، بیشتر در تولید معنا سهیم هستند و لذا احتمال تأثیرپذیری هویت ملی آن‌ها بیشتر است، ولی هرچه کاربران منفعل و غیر مشارکت جویانه در شبکه‌های اجتماعی حضور یابند، کمتر در تولید معنا سهیم هستند و احتمال تأثیرپذیری هویت ملی آن‌ها کمتر خواهد بود (علیزاده، ۱۳۹۳: ۵۶). گیدنز معتقد است که سبک زندگی را می‌توان به مجموعه‌ای کم و بیش جامع از عملکردها تعبیر کرد که فرد آن‌ها را به کار می‌گیرد؛ چون نه فقط نیازهای جاری او را بر می‌آورند، بلکه روایت خاصی را هم که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است، در برابر دیگران متجسم می‌سازند (گیدنز، ۱۳۸۴: ۱۱۹).

یکی از مباحث مهم در نظریه‌های افرادی همچون گیدنز تاثیر فرایندهای مدرنیته و مدرنیته متاخر در جوامع امروزی است. این فرایندها در سطوح مختلف زندگی اجتماعی افراد، تاثیرات قاطعی می‌گذارد. به نظر گیدنز از موارد مهم این تاثیرات تغییر در هویت اجتماعی و شخصیتی مردم در دوران مابعد سنت است. وی از مفاهیمی همچون باز اندیشی، تغییر در ذائقه و سبک های زندگی در این خصوص استفاده می‌کند. مردم برای هویت یابی و باز تولید هویت خود در دوران مابعد سنت این امکان را دارند که از منابع مختلف استفاده کنند، امکانی که در دوران سنت برای بیشتر مردم وجود نداشته است (خواجه نوری و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۸).

نظریه مانوئل کاستلز^۱

کاستلز هویت را فرآیند معنا سازی بر اساس یک ویژگی فرهنگی با مجموعه به هم پیوسته‌ای از ویژگی‌های فرهنگی می‌داند که بر منابع معنایی دیگر اولویت داده می‌شود. به نظر کاستلز در جامعه شبکه‌ای، برای اکثر کنشگران اجتماعی معنا حول یک هویت بنیادی سازمان می‌یابد. این هویت اساسی در طول زمان و مکان قائم به ذات است. اگرچه این رهیافت به نحوه فرمول بندی اریکسون از هویت شباهت دارد اما در اینجا کانون توجه من عمدتاً معطوف به هویت جمعی خواهد بود تا به هویت فرد. هرچند که فردگرایی (که با هویت فردی ارتباط دارد) نیز می‌تواند شکلی از هویت جمعی باشد (کاستلز، ۱۳۸۵: ۳-۳۲). به نظر کاستلز تمام هویت‌ها برساخته می‌شوند؛ اما مسئله اصلی این است که چگونه، از چه چیزی، توسط چه کسی و به چه منظوری. برای برساختن هویت‌ها از مواد و مصالحی مثل تاریخ، جغرافی، زیست‌شناسی نهادهای تولید و بازتولید، خاطره جمعی، رویاهای شخصی، دستگاه و جهاز قدرت، وحی و الهامات دینی استفاده می‌شود؛ اما افراد، گروه‌های اجتماعی و جوامع تمامی این مواد خام را می‌پروراند و معنای آن‌ها را مطابق با الزامات اجتماعی و پروژه‌های فرهنگی که ریشه در ساخت اجتماعی و چارچوب زمانی - مکانی آن‌ها دارد، از نو تنظیم می‌کنند. به نظر کاستلز اینکه چه کسی و به چه منظوری هویت جمعی را بر سازد تا حد زیادی تعیین کننده محتوای نمادین هویت مورد نظر و معنای آن برای کسانی است که خود را با آن یکی می‌دانند یا بیرون آن تصور می‌کنند (همان: ۲۶). این پرسش که انواع مختلف هویت‌ها چگونه و به دست چه کسی ساخته می‌شوند و چه پیامدهایی دارند، نمی‌تواند به صورت کلی و انتزاعی مورد بحث قرار گیرد بلکه امری است مربوط به متن و زمینه اجتماعی. به نظر کاستلز «سیاست‌های مربوط به هویت را باید در جایگاه تاریخی خود بررسی کرد» (همان: ۲۶) و این زمینه خاص برای او پیدایش جامعه شبکه‌ای است.

پیشینه پژوهش

سازگارا (۱۳۸۲) در پژوهشی درباره سبک زندگی اقشار دانشگاهی و بازاریان سنتی، به مقایسه این دو طبقه به عنوان یک طبقه مدرن و جدید و یک طبقه سنتی و قدیمی پرداخت. این تحقیق نشان داد سرمایه فرهنگی میان دانشگاهیان و بازاریان متفاوت است و این مسئله در چگونگی گذران اوقات فراغت و سبک زندگی افراد مؤثر است.

ذوالفقاری (۱۳۸۹) به بررسی تأثیر عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر سبک زندگی و الگوی مصرف افراد در شهر تهران پرداخت و نشان داد که از بین عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی متعددی که بر سبک زندگی افراد تأثیرگذار هستند، بین میزان

^۱Manuel Castells

درآمد افراد، آگهی‌های تبلیغاتی پخش شده در تلویزیون و ماهواره، نوع طبقه اجتماعی و پایگاه اجتماعی (بالا، پایین، متوسط) با مصرف‌گرایی همبستگی و رابطه معناداری وجود دارد.

زارع پور و فلاح (۱۳۹۰) مطالعه‌ای با موضوع سبک زندگی جوانان شهر تهران و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری آن انجام دادند. در این مطالعه بین سرمایه اقتصادی و سبک‌های زندگی منفعلانه، کارکردگرایانه و لذت‌جویانه رابطه معناداری وجود دارد. همچنین در میان متغیرهای سرمایه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بیشترین تأثیر و نقش به متغیر سرمایه اقتصادی اختصاص دارد.

گرچی و دیگران (۱۳۹۰) تحقیقی با موضوع سنخ‌شناسی سبک زندگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسامی واحد چالوس انجام داده‌اند. بین متغیرهای مستقل تأثیرگذار همچون گروه‌های سنی افراد پاسخگو، جنسیت، وضعیت تأهل همبستگی و رابطه معناداری با سبک زندگی مشاهده شد. به بیان دیگر بین ویژگی‌های فردی و سبک زندگی تفاوت وجود دارد. به این معنا که در نمونه آماری موردنظر میان مردان و زنان، مجردان و متأهلان و همچنین جوانان و میانسالان سبک‌های متفاوتی در زندگی دیده شد.

عرب ناز و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان «بحران‌های هویت، جهانی‌شدن و اثرات آن بر هویت اجتماعی- فرهنگی و روان‌شناختی» در سطح توصیفی. به روش اسنادی انجام دادند. نتایج نشان دادند که جهانی‌شدن موجب بحران‌های هویتی، روان‌شناختی، مذهبی و فرهنگی متنوعی شده است که شامل تکثرگرایی و استعمار فرهنگی، تغییر در ساختارهای اجتماعی سنتی، تقویت سکولاریسم، کاهش هویت اجتماعی و خلق پیچیدگی در روابط اجتماعی است.

بابا نژاد و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی با موضوع سبک زندگی و پیش‌بینی تغییرات عوامل مؤثر بر آن در دانشجویان رشته بهداشت انجام دادند. یافته‌ها نشان داد اگرچه بین رشته تحصیلی و سبک زندگی دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد. به این معنا که افراد دارای تحصیلات بالاتر سبک زندگی متفاوتی دارند. نتایج دیگر نشان داد بین جنسیت و بومی بودن با سبک زندگی رابطه معناداری وجود ندارد.

حاجیبانی (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی منابع هویت ایرانی می‌پردازد. این پژوهش که یکی از جامع‌ترین تحقیقات هویتی کشور است، به هویت‌های چهارگانه ملی، قومی، دینی و جهانی گروه‌های قومی آذری، کرد، بلوچ، فارس، ترکمن، لر و عرب پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد، که جمعیت نمونه با تفاوت‌هایی به تمامی ابعاد چهارگانه هویت تعهد و تعلق و گرایش قوی و جدی داشته و نسبت به همگی آن‌ها متعهد هستند. همچنین تحلیل داده‌ها نشان داد که هویت‌های موردبحث دارای تعاملات و مناسبات مختلفی با همدیگر هستند، هرچند قوت این مناسبات و روابط در همه موارد یکسان و یک اندازه نیست.

اله دادی، زاهدی، تایی و صداقت زادگان (۱۳۹۵) تحقیقی با موضوع تحلیل جامعه‌شناختی رابطه سبک زندگی و هویت ملی (نمونه‌ای مطالعاتی در چهار شهر استان لرستان) انجام داده‌اند. این تحقیق از نوع پیمایش و ابزار گردآوری داده‌های آن پرسشنامه بوده است. نتایج نشان می‌دهد سبک زندگی مدرن به شکل مستقیم ۰,۵ درصد و سبک سنتی ۰,۳۳ درصد بر هویت ملی تأثیر می‌گذارد. همچنین سبک مدرن ۰,۷- و سبک سنتی ۰,۱۹ درصد بر روی دین‌داری تأثیر می‌گذارد؛ بنابراین سبک زندگی مدرن و سنتی به صورت غیرمستقیم و از طریق دین‌داری نیز بر هویت ملی اثر می‌گذارد.

برونسو و گرونرت^۱ (۲۰۰۴) در مطالعه دیگری در مورد سبک زندگی به مقایسه ۶ مدل پرداختند. سؤال اصلی این بود آیا سبک زندگی می‌تواند به‌عنوان یک رابط مهم نقش میانجی را داشته باشد. در مدل تأثیر غیرمستقیم، نتایج نشان داد که میان ارزش‌ها و سبک زندگی یک رابطه دوطرفه وجود دارد و هریک بر دیگری اثر متقابل می‌گذارد.

کوپسکو^۲ (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان «جنبه‌های ساخت هویت در روند جهانی شدن» بر مشکلات ساختاری هویت اجتماعی و فردی در شرایطی که جهانی شدن رویدادهاست، تمرکز کرده است. نویسنده مقاله مفهوم هویت را از دیدگاه رشته‌های مختلف علمی مدرن و پست‌مدرن تحلیل می‌کند. در نهایت در این تحقیق عنوان شده است که وجود یک رویکرد استراتژیک جدید برای تعریف و تفسیر هویت در عصر جهانی شدن، به‌منظور توضیح و فهم تغییرات اجتماعی در سطوح محلی، منطقه‌ای و جهانی ضروری است.

• روش تحقیق

روش تحقیق حاضر از نوع همبستگی است و از نظر هدف، پژوهش حاضر از نوع پژوهش کاربردی است. جامعه آماری در این پژوهش کلیه افراد ۱۸ سال به بالا ساکن در شهر بجنورد است که بر اساس آخرین آمار سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ تعداد ۱۷۳۷۵۷ نفر می‌باشد. انتخاب نمونه‌ها به‌صورت تصادفی خوشه‌ای بوده است. در مواردی که واریانس جامعه یا درصد مورد نیاز را در اختیار نداشته باشید، می‌توان از جدول مورگان برای برآورد حجم نمونه استفاده کرد. این جدول حداکثر تعداد نمونه را در برآورد میزان شیوع نشان می‌دهد؛ که در این تحقیق بر مبنای برآورد جمعیت تعداد ۳۸۰ نمونه تعیین گردید. همان‌طور که در جدول ۱ ملاحظه می‌گردد. جهت تعیین افراد نمونه به روش نمونه‌گیری مطبق (طبقه‌ای) در این تحقیق، سهم هر طبقه از مناطق شهری در تحقیق بر اساس سرشماری مرکز آمار ایران مشخص گردید و متناسب با تعداد نمونه در هر بخش، تعدادی را به صورت تصادفی گزینش و انتخاب شده و مورد سنجش قرار می‌گیرند.

جدول ۱. توزیع فراوانی از جامعه آماری و نمونه تحقیق

مناطق بجنورد	تعداد کل جامعه آماری	حجم نمونه
منطقه ۱	۵۱۵۴۷	۱۱۲
منطقه ۲	۶۶۸۴۹	۱۴۶
منطقه مهر	۵۵۲۵۸	۱۲۲
جمع	۱۷۳۷۵۷	۳۸۰

برای گردآوری اطلاعات از تکنیک اسنادی در زمینه (ادبیات، سوابق، موضوع تحقیق و نگرش مبانی تئوری) و از تکنیک پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها جهت آزمون فرضیه‌ها بهره گرفته شده است. بدین منظور برای سنجش سبک زندگی شهروندان از پرسشنامه

^۱Brunso, K. and Grunert

^۲Coposescu

استاندارد شده در تحقیق (اله دادی و همکاران، ۱۳۹۶) استفاده شد و برای سنجش پرسشنامه هویت ملی از پرسشنامه تحقیق (سلگی، اسکندری و برجعلی، ۱۳۹۴) و پرسشنامه رسانه محلی به صورت محقق ساخته تنظیم گردید. روایی دو پرسشنامه استاندارد (سبک زندگی و هویت ملی) در تحقیقات انجام شده قبل مورد تایید قرار گرفته است و پایایی پرسشنامه سبک زندگی ۰,۹۴ و هویت ملی ۰,۸۷ به دست آمد و برای انجام این تحلیل‌ها از نرم‌افزارهای آماری SPSS و اسمارت pls استفاده شد.

• یافته‌ها

امار جمعیت شناختی

طبق نتایج، از مجموع افراد مورد بررسی تعداد ۱۴۸ نفر (۳۹,۸) درصد از افراد مرد و ۲۲۴ نفر (۶۰,۲) درصد زن می‌باشد. طبق نتایج، از مجموع افراد مورد بررسی تعداد ۱۶۱ نفر (۴۳,۳) درصد از افراد بین ۱۸ تا ۳۳ سال، ۱۸۰ نفر (۴۸,۴) درصد بین ۳۴ تا ۴۹ سال، ۳۱ نفر (۸,۳) درصد بین ۵۰ تا ۶۵ سال قرار دارند. طبق نتایج، از مجموع افراد مورد بررسی تعداد ۱۱۶ نفر (۳۱,۲) درصد از افراد مجرد و ۲۵۶ نفر (۶۸,۸) درصد متأهل می‌باشند. طبق نتایج، از مجموع افراد مورد بررسی میزان ۵۰,۵ درصد از افراد دارای تحصیلات دیپلم و پایینتر، ۳۶,۶ درصد دارای تحصیلات فوق دیپلم، ۱۱,۶ درصد دارای تحصیلات لیسانس، ۱,۳ درصد دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر می‌باشند. طبق نتایج، از مجموع افراد مورد بررسی میزان ۳۷,۹ درصد از افراد دارای قومیت فارس، ۳۲,۳ درصد کرد، ۱۸,۵ درصد ترک، ۶,۷ درصد ترکمن و ۳ درصد بلوچ و ۱,۶ درصد قومیت‌های دیگر حضور داشته‌اند.

جدول ۲. نتایج نرمال بودن متغیرهای اصلی در پژوهش

متغیرها	ضریب کشیدگی		ضریب چولگی		کلموگروف اسمیرنوف		نتیجه طبق قضیه حد مرکزی آزمون
	مقدار آماره	خطای استاندارد	مقدار آماره	خطای استاندارد	آماره	سطح معناداری	
سبک زندگی	-۰,۶۳	۰,۲۵	۰,۰۱	۰,۱۲۶	۱,۱۳	۰,۱۵۵	بالای ۳۰ نرمال
هویت ملی	۰,۹۸	۰,۲۵	-۰,۹۱	۰,۱۲۶	۱,۷۳	۰,۰۰۶	بالای ۳۰ غیر نرمال

*قضیه حد مرکزی در آمار ثابت می‌کند که اگر حجم نمونه بالا رود (معمولاً بیشتر از ۳۰ نمونه) توزیع داده‌ها نرمال یا نزدیک به نرمال می‌باشد.

همانطور که در جدول شماره ۲ مشخص است، چون سطح معناداری تمامی هویت ملی به جز سبک زندگی کمتر از ۰,۰۵ بدست آمده است طبق آزمون کلموگروف باید گفت که توزیع داده‌های این متغیرها (بجز سبک زندگی) نرمال نمی‌باشند اما از آنجا که آزمون کلموگروف اسمیرنوف یک آزمون سختگیرانه می‌باشد و در حجم نمونه‌های بالا معمولاً داده‌ها را غیر نرمال تشخیص می‌دهد به ضریب چولگی و کشیدگی متغیرها و قضیه حد مرکزی استناد شده است. مقدار ضریب چولگی و کشیدگی تمامی متغیرهای مورد مطالعه در بازه امن (۳+ و ۳-) قرار دارد و همچنین مقدار خطای استاندارد ضریب چولگی و کشیدگی در بازه امن (۲+ و ۲-) قرار گرفته است و نشان از نرمال بودن داده‌ها است. همچنین طبق قضیه حد مرکزی که ادعا می‌کرد اگر حجم نمونه

آماري بالا رود (بالای ۳۰ نفر) توزیع داده های آن متغیر به توزیع نرمال نزدیکتر خواهد شد؛ بنابراین میتوان گفت که توزیع داده های تمامی متغیرها نرمال یا حداقل نزدیک به نرمال می باشد.

جدول ۳. محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای اصلی تحقیق

متغیر	معیار	سبک زندگی	هویت ملی
سبک زندگی	ضریب پیرسون	۱	۰,۲۹
	سطح معناداری		۰,۰۰۰
هویت ملی	ضریب پیرسون	۰,۲۹	۱
	سطح معناداری	۰,۰۰۰	

نتایج ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۳، نشان می دهد که بین ۲ متغیر اصلی (سبک زندگی و هویت ملی) پژوهش با همبستگی خوبی رابطه وجود دارد میزان همبستگی بین هویت ملی با متغیر وابسته سبک زندگی بلحاظ آماري معنادار برابر با ۰,۲۹ می باشد. در واقع با افزایش متغیر هویت ملی؛ با افزایش میزان در سبک زندگی خواهیم بود. فرضیه اصلی

برای بررسی فرضیه اول پژوهش، تحت عنوان «هویت ملی بر سبک زندگی شهروندان در شهر بجنورد تاثیر دارد»؛ در مورد معنادار بودن اعداد به دست آمده مدل می توان گفت، از آنجایی که آزمون فرضیه ها در سطح اطمینان ۹۵٪ انجام می شود، ضرایب معناداری باید از ۱,۹۶ بیشتر باشد. در غیر این صورت معنادار نخواهد بود.

جدول شماره ۴ نتایج تحلیل فرضیه اصلی

مسیر مستقیم	آماره t-value	ضرایب استاندارد شده	نتیجه آزمون
هویت ملی سبک زندگی	۱۲,۱۵	۰,۳۹	تأیید

با توجه به نتایج جدول شماره ۴ پس از تأیید برازش مدل های اندازه گیری، مدل ساختاری و مدل کلی، با استفاده از ضرایب معناداری t و بررسی ضرایب مسیر استاندارد مربوط به مسیرهای هریک از سازه های اصلی تأیید شدند فرضیه اول بررسی شد. همان طور که در جدول مشخص گردید، ضریب معناداری t (۱۲,۱۵) بیشتر از ۱/۹۶ و همان طور که مشاهده می گردد، ضرایب مسیر (۰,۳۹) با سطح معناداری بالاتر از ۱,۹۶ نشان می دهد که فرضیه اول مورد تأیید قرار گرفت.

فرضیه فرعی اول

برای بررسی فرضیه دوم پژوهش، تحت عنوان «بعد آگاهی هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تاثیر دارد»

جدول شماره ۵. نتایج تحلیل فرضیه فرعی اول

نتیجه آزمون	ضرایب استاندارد شده	آماره t-value	مسیر مستقیم
تأیید	۰,۳۵	۱۷,۴۶	بعد آگاهی هویت ملی سبک زندگی

با توجه به نتایج جدول شماره ۵ پس از تأیید برازش مدل‌های اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی، با استفاده از ضرایب معناداری t و بررسی ضرایب مسیر استاندارد مربوط به مسیرهای هریک از سازه‌های اصلی تأیید شدند فرضیه فرعی چهارم بررسی شد. همان‌طور که در جدول مشخص گردید، ضریب معناداری t (۱۷,۴۶) بیشتر از ۱/۹۶ و همان‌طور که مشاهده می‌گردد، ضرایب مسیر (۰,۳۵) با سطح معناداری بالاتر از ۱,۹۶ نشان می‌دهد که فرضیه اول مورد تأیید قرار گرفت.

فرضیه فرعی دوم

برای بررسی فرضیه سوم پژوهش، تحت عنوان «بعد تعلق هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تأثیر دارد»؛

جدول شماره ۶. نتایج تحلیل فرضیه فرعی دوم

نتیجه آزمون	ضرایب استاندارد شده	آماره t-value	مسیر مستقیم
تأیید	۰,۳۳	۱۶,۰۵	بعد تعلق هویت ملی سبک زندگی

با توجه به نتایج جدول شماره ۶، پس از تأیید برازش مدل‌های اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی، با استفاده از ضرایب معناداری t و بررسی ضرایب مسیر استاندارد مربوط به مسیرهای هریک از سازه‌های اصلی تأیید شدند فرضیه فرعی پنجم بررسی شد. همان‌طور که در جدول مشخص گردید، ضریب معناداری t (۱۶,۰۵) بیشتر از ۱/۹۶ و همان‌طور که مشاهده می‌گردد، ضرایب مسیر (۰,۳۳) با سطح معناداری بالاتر از ۱,۹۶ نشان می‌دهد که فرضیه دوم مورد تأیید قرار گرفت.

فرضیه فرعی سوم

برای بررسی فرضیه فرعی سوم پژوهش، تحت عنوان «بعد تعهد هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تأثیر دارد»

جدول شماره ۷. نتایج تحلیل فرضیه فرعی سوم

نتیجه آزمون	ضرایب استاندارد شده	آماره t-value	مسیر مستقیم
تأیید	۰,۳۲	۱۱,۸۵	بعد تعهد هویت ملی سبک زندگی

با توجه به نتایج جدول شماره ۷ پس از تأیید برازش مدل‌های اندازه‌گیری، مدل ساختاری و مدل کلی، با استفاده از ضرایب معناداری t و بررسی ضرایب مسیر استاندارد مربوط به مسیرهای هریک از سازه‌های اصلی تأیید شدند فرضیه فرعی ششم بررسی شد. همان‌طور که در جدول مشخص گردید، ضریب معناداری t (۱۱,۸۵) بیشتر از ۱/۹۶ و همان‌طور که مشاهده می‌گردد، ضرایب مسیر (۰,۳۲) با سطح معناداری بالاتر از ۱,۹۶ نشان می‌دهد که فرضیه فرعی سوم مورد تأیید قرار گرفت.

• نتیجه گیری

طبق نتایج حاصل از فرضیه‌ی اصلی پژوهش، هویت ملی بر سبک زندگی شهروندان تأثیردارد این تحقیق با تحقیقات داخل از جمله اله دادی و همکاران (۱۳۹۵)، خوش نشین (۱۳۹۳)، چاوشیان (۱۳۸۱) همسو و با تحقیق ناییبی و محمدی (۱۳۹۶) غیر همسو بوده است. طبق نتایج حاصل از فرضیه‌ی فرعی اول پژوهش، بعد آگاهی هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تأثیر دارد نتایج این

تحقیق با تحقیقات چاوشیان (۱۳۹۰) و حاجیان (۱۳۹۳) همسو بوده است. طبق نتایج، فرضیه دوم پژوهش، «بعد تعلق هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تاثیر دارد» نتایج این تحقیق با تحقیقات نایبی و محمدی (۱۳۹۶) و اله دادی و دیگران (۱۳۹۵) همسو بوده است. طبق نتایج فرضیه فرعی سوم پژوهش، «بعد تعهد هویت ملی بر سبک زندگی در شهر بجنورد تاثیر دارد». نتایج این تحقیق با تحقیقات نایبی و محمدی (۱۳۹۶)، چاوشیان (۱۳۹۰) و حاجیان (۱۳۹۳) همسو بوده است. در این قسمت از گزارش تحقیق با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق، ابتدا پیشنهادهای کاربردی به سازمان مورد مطالعه ارائه می شود و در ادامه نیز برخی از پیشنهادهای که برای پژوهشگران مفید به نظر می رسند، ارائه خواهد شد.

- از آنجا که ابعاد آگاهی (فرهنگی، سیاسی و اجتماعی) از هویت ملی بر سبک زندگی تاثیر مثبت و معناداری داشته است ضرورت می یابد که زمینه های فرهنگی و سیاسی و اجتماعی این آگاهی ها ی عمومی در بین شهروندان را به شکل موثر تقویت نمود. یکی از ظرفیت های موجود نهادهای فرهنگی و سازمان های وابسته فرهنگی و ارشادی در جامعه است تا با نهادینه کردن ارزش ها و باورهای اصیل ایرانی و اسلامی بتوان در ایجاد سبک های زندگی اسلامی در شهر بجنورد اقدام نمود. کار نهادهای فرهنگی دادن آگاهی های مختلف برای برخورد مناسب با سبک های زندگی بومی شده ملی است.

- از آنجا که ابعاد تعلق (فرهنگی، سیاسی و اجتماعی) هویت ملی با سبک زندگی رابطه مثبت و معناداری داشته است مهم است که زمینه های تعلق و وابستگی به ارزش ها و عناصر فرهنگی بومی و ملی رد بین شهروندان با تقویت ظرفیت ها و پتانسیل های آموزشی و پژوهشی بالا برد. هرچقدر میزان تعلق افراد در جامعه افزایش یابد در حقیقت سبک های زندگی اصیل ایرانی و اسلامی بیشتر جایگزین می گردد و ماندگاری آن از طریق حمایت شهروندان بیشتر خواهد شد. حال چنانچه تصویر ناخوشایندی از هویت ملی در جامعه نمایان گردد این سبک های زندگی اصیل جای خود را به سبک ها و الگوهای غربی خواهند داد.

- از آنجا که ابعاد تعهد ملی (فرهنگی، سیاسی و اجتماعی) از هویت ملی تاثیر مثبت و معناداری با سبک های زندگی در بین شهروندان بجنوردی داشته است ضرورت دارد که با ایجاد احساس رضایت شهروندی در جامعه و بالا بردن ضریب های تعهد ملی در بین آنه ا سبک های زندگی اصیل ایرانی و اسلامی را بهبود بخشید. این تعهد در بین شهروندان با عملی کردن تعهدهای مسئولان و نهادهای حکومتی و دولتی می تواند پایدار گردد. رعایت حقوق شهروندی و اجرای صحیح قوانین و نظارت مناسب بر کیفیت بخشی خدمات به افراد می تواند زمینه های تعهد ملی را در بین شهروندان بالا برد.

- همانطور که بعد آگاهی و تعلق و تعهد هویت ملی در سه حوزه فرهنگی و سیاسی و اجتماعی با سبک های زندگی تاثیر مثبت و معناداری داشته است در حقیقت با توجه ویژه به مولفه های هویت ملی و بازشناسی فرهنگ اصیل و ایرانی شهروندان می توان خالق سبک های ایرانی و اسلامی اصیل بود و با جدیت از این دستاوردهای منحصر به فرد محافظت کرد. وجود خطرات فرهنگی مانن شبیخون فرهنگی، بیگانگی اجتماعی و فرهنگی، غربزدگی و حتی از خودبیگانگی ها تاریخی و فطری در جامعه می تواند در اثر کمت. جی به ساختار هویت ملی آن جامعه باشد. نقش مراکز فرهنگی می تواند خلا های موجود در جامعه را پر نماید و این تعامل با شهروندان و مردم بومی مناطق به راحتی امکانپذیر می نماید.

منابع

- افشارکهن، جواد و رضایی کرماجانی، ملیحه (۱۳۹۶) «بررسی نقش هویت اجتماعی در تعیین سبک زندگی جوانان شهر همدان»، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، بهار و تابستان ۶۹۳۱، صص. ۱۵۵-۱۸۸.
- بابانژاد، مهران، رجیبی، عبدالحلیم، محمدی، سمیرا، پرتویی، فاطمه و دل پیشه، علی (۱۳۹۲) «بررسی سبک زندگی و پیش بینی تغییرات عوامل موثر بر آن در دانشجویان رشته بهداشت»، فصلنامه سلامت و بهداشت اردبیل: تابستان ۱۳۹۲، دوره ۴، شماره ۲؛ صص. ۱۴۷ - ۱۵۵.
- چاوشیان، حسن (۱۳۸۱) رابطه سبک زندگی و هویت اجتماعی، پایان نامه دکتری دانشگاه علوم اجتماعی تهران.
- حاجیانی، ابراهیم. (۱۳۹۳) «نسبت هویت ملی با هویت قومی در میان اقوام ایرانی»، مجله جامعه‌شناسی ایران، پاییز و زمستان ۱۳۹۳، دوره ۹، شماره ۳: ۱۶۳-۱۶۴.
- خواجه‌نوری، بیژن؛ روحانی، علی؛ هاشمی، سمیه. (۱۳۹۰) «سبک زندگی و مدیریت بدن»، فصلنامه علمی پژوهشی جامعه‌شناسی زنان، س ۲، ش ۲۱. صص. ۴-۴۸.
- خوشنویس، ناهید. (۱۳۸۸) «بررسی تأثیر برنامه‌های تلویزیونی بر سبک زندگی»، ماهنامه علمی تخصصی انجمن روابط عمومی ایران، شماره ۶۹. ص. ۳۶.
- ذوالفقاری. م (۱۳۸۹) بررسی تاثیر عوامل اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی بر سبک زندگی و الگوی مصرف افراد در شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد رودهن.
- ربانی، جعفر (۱۳۸۲) هویت ملی، تهران انتشارات انجمن اولیا و مربیان. چاپ اول تابستان.
- زارع. ب و فلاح. م (۱۳۹۰) «بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران وعوامل موثر شکل گیری بر آن»، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره ۴ شماره ۵. صص. ۷۵-۱۰۵.
- سازگار، ا.پ (۱۳۸۲) بررسی سبک زندگی قشر دانشجویی و بازاریان سنتی، پایان نامه دکتری دانشگاه علوم اجتماعی تهران.

- سیدمن، استیون (۱۳۸۸) کشاکش آرا در جامعه‌شناسی؛ ترجمه هادی جلیلی. تهران: نشر نی.
- عباس زاده، اکبر (۱۳۸۶) مجموعه مقالات هویت ملی و جهانی شدن، تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی.
- عزیزاده، زهرا (۱۳۹۳) بررسی رابطه عضویت در شبکه های اجتماعی و هویت ملی جوانان مشهد پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قوچان. زمستان ۹۳.
- فیست، جس و فیست، گرگوری، (۱۳۹۴)، نظریه های شخصیت، ترجمه یحیی سید محمدی، تهران، نشر روان.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰)؛ عصر ارتباطات: قدرت هویت، ترجمه حسن چاوشیان، تهران طرح نو
- کراب، یان (۱۳۸۸) نظریه اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس، مترجم: عباس مخبر، تهران: آگه
- گرجی. خ و دیگران (۱۳۹۰) سنخ شناسی سبک زندگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس، همایش آسیب شناسی مسائل اجتماعی جوانان، اسفندماه ۹۰.
- گیدنز (۱۳۸۴) چشم اندازه‌ای جهانی، ترجمه حمیدرضا جلابی پور: انتشارات طرح نو.
- مسعودیان، محمد (۱۳۹۳) جهانی شدن فرهنگی و پیامد های آن با تأکید بر هویت ملی، پایان نامه کارشناسی دانشگاه فردوسی مشهد. استاد راهنما: دکتر حسین بهروان.
- مهرابی کوشکی، راضیه؛ امام جمعه زاده، جواد؛ مسعودنیا، حسین؛ ربانی خوراسگانی، علی؛ (۱۳۹۵) نقش سبک های هویتی در تبیین هویت ملی (مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه اصفهان)، مجله: جامعه شناسی کاربردی؛ تابستان ۱۳۹۵ - شماره ۶۲. صص. ۴۳ - ۶۰.
- نایبی، هوشنگ؛ محمدی، ستار. (۱۳۹۶) تأثیر سبک زندگی بر هویت اجتماعی (مطالعه تجربی جوانان شهرسندج)، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره چهاردهم، شماره ۴. صص. ۱۳۸ - ۱۵۹.
- نویدنیا، منیژه. (۱۳۹۳) بررسی رابطه امنیت اجتماعی و سبک زندگی (تحقیقی در شهر تهران)، فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی ایران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلخال، سال ۱۱، شماره ۴۱: ۳۵۸.
- اله دادی، نورالدین و گودرزی، سعید (۱۳۹۷) «تبیین رابطه سبک زندگی با هویت مطالعه تجربی استان لرستان»، فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، دوره ۱۳، شماره ۱، پاییز ۹۷.
- Brunso, K. and Grunert, G. (2004), Closing the Gap between Values and Behaviora Means End Theory of Life Style, Journal of Business Research, Vol. 57,pp. 665-670.
- Coposescu, S. (2016), «Aspects of Identity Construction in The Context of Golobaliztion», Bulletin of The Transilvania University of Brasov, Series VII: Social Sciences, Low, Vol ۴(۵۳), ۱۱۱-۱۲۰.